بسم الله الرحمن الرحیم

اقتصاد کلان

ویژه آزمون های کارشناسی ارشد وزارت بهداشت

تالیف: ندا اکبرپور

سرشناسه : اکبرپور، ندا، ۱۳۶۱ –
عنوان و نام پدیدآور : درسنامه اقتصاد کلان/ ندا اکبرپور.
مشخصات نشر : تهران: انتشارات علمی سنا، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری : ۱۷۲ ص.: جدول، نمودار.
شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۸۴۵۶-۲۶-۱
وضعیت فهرست نویسی : فیپا
موضوع : اقتصاد کلان -- راهنمای آموزشی (عالی)
موضوع : Macroeconomics -- Study and teaching (Higher)
موضوع : اقتصاد کلان -- آزمون‌ها و تمرین‌ها (عالی)
موضوع : Examinations, questions, etc. -- Macroeconomics (Higher)
رده بندی کنگره : HB۱۸۰ ۱۳۹۵ ۷۸۸الف۲ف/
رده بندی دیویی : ۳۳۹/۰۷۶
شماره کتابشناسی ملی : ۴۴۶۸۴۳۷

انتشارات علمی سنا (مرجع تخصصی علوم پزشکی)

نام کتاب: درسنامه اقتصاد کلان
نویسنده: ندا اکبرپور
ناشر: علمی سنا
شابک: ۱-۲۶-۸۴۵۶-۶۰۰-۹۷۸
نوبت چاپ: اول – ۱۳۹۵
صفحه آرایی: سحر زعفرانی عیلام
طراح جلد: هادی طغیانی
پست الکترونیک: elmisana@gmail.com
فروش اینترنتی: www. sanabook.com
تیراژ: ۳۰۰
قیمت: ۳۰۰/۰۰۰ ریال

جانی و
جهانی و
جهان با تو خوش است

تقدیم به :
برادر عزیزم جناب آقای رسول اکبرپور به پاس زحمات بی دریغش...

سیر نمی شوم ز تو، نیست جز این گناه من
سیر مشو ز رحمتم، ای دو جهان پناه من
مولانا

مقدمه مولف:

این کتاب با توجه به تمایل زیادی که برای شرکت در آزمون کارشناسی ارشد وزارت بهداشت در رشته های اقتصاد بهداشت و رفاه اجتماعی وجود دارد تالیف و تدوین گردیده است. مطالب درسی در هر فصل را به شرح زیر ارائه کرده ام:

۱. سعی بر این است که مفاهیم درسی به ساده ترین زبان ممکن بیان شود. در همه‌ی مواردی که وجود شکل، درک مفاهیم را آسان می‌کند، شکل های مناسبی نیز ترسیم شده است.

۲. ترتیب مفاهیم به گونه‌ای است که که هریک یا چند مفهوم پیش نیاز مفاهیم بعدی باشد تا امکان جمع بندی و برقراری ارتباط بین مفاهیم آموخته شده، فراهم شود.

۳. در طراحی و انتخاب مثالها سعی کرده ام تا مسائلی انتخاب شوند که از نظر کمک به فراگیری مطالب به اندازه کافی ارزشمند و قابل تامل باشند.

۴. نکته ها و تذکرهای لازم برای حل تست و اطلاعاتی فراتر از کتاب درسی بیان شده تا دانشجویان بتوانند در حداقل زمان ممکن به اینگونه سوال ها پاسخ دهند.

۵. برای کسب مهارت بالا و تسلط کامل بر مفاهیم درسی، هر فصل از کتاب، شامل تعداد نسبتا زیادی تست استاندارد است.

۶. تست های آزمون کارشناسی ارشد در ده سال گذشته را به صورت موضوعی در انتهای هر فصل آورده ام.

۷. همه ی مسائل و تست ها دارای پاسخ های کاملا تشریحی بوده، به طوری که کتاب حاضر را به صورت راهنمای جامع تدریس درآورده است.

بدیهی است این کتاب مانند هر اثر دیگری خالی از اشکال و لغزش نخواهد بود. از این رو از اساتید گرانقدر و دانشجویان عزیز تقاضا دارم نظرات اصلاحی خود را با ما در میان گذارند تا در چاپ های بعدی مورد توجه و استفاده قرار گیرد.

ندا اکبرپور
مهرماه ۱۳۹۵
Neda.Akbarpour88@gmail.com

فهرست:

| فصل اول: شیوه انجام فعالیت‌های اقتصادی ۷
| فصل دوم: حسابداری ملی و شاخص قیمت‌ها ۲۶
| فصل سوم: مدل‌های تعیین درآمد ملی تعادلی و سیاست‌های مالی ۵۱
| فصل چهارم: بازار پول و سیاست‌های پولی ۸۸
| فصل پنجم: تعادل همزمان بازار کالا و پول (مدل IS – LM) ۱۱۰
| فصل ششم: نظریه‌های مصرف و سرمایه‌گذاری ۱۳۵
| فصل هفتم: نظریه‌های تورم و بیکاری ۱۵٤

فصل اول:
شیوه انجام فعالیت‌های اقتصادی

در این فصل با موضوعات زیر آشنا می‌شوید:
اشتغال کامل، تثبیت قیمت‌ها، رشد اقتصادی، نحوه‌ی گردش فعالیت‌های اقتصادی در مدل‌های دو بخشی، سه بخشی، و چهار بخشی و همچنین تعادل در اقتصاد کلان،نشت و تزریق‌ها و سرمایه‌گذاری و مسائل دیگر...

اقتصاد خرد و کلان دو شاخه از علم اقتصاد با فروض و کاربردهای متفاوت می‌باشند که علی‌رغم این تفاوت‌ها هیچگونه نزاع و برخوردی بین آنها وجود ندارد و تکمیل کننده یکدیگر می‌باشند و در واقع اقتصاد خرد پایه و بنیاد اقتصاد کلان و سایر حوزه‌های علم اقتصاد است اقتصاد یکی از علوم اجتماعی است که اعمال انسان را در متن جامعه بررسی می‌کند، این علم به واسطه آن دسته از اعمال و نهادهای اجتماعی که با آنها مرتبط است از سایر علوم اجتماعی متمایز و به عنوان یک علم مجزا شناخته می‌شود.

اهداف سیاست‌های کلان اقتصادی عبارت‌اند از: اشتغال کامل، تثبیت قیمت‌ها، رشد اقتصادی و تعادل در تراز پرداخت‌ها و دریافت‌های خارجی.

به طور کلی کمیابی واقعیتی است که انسان در طول زندگی خود با آن مواجه بوده است نیازهای انسان نامحدود است و لذا وی نمی‌تواند در هر زمان از تمامی چیزها به هر اندازه‌ای که بخواهد داشته باشد.

کمیابی منابع انسان را مجبور به انتخاب می‌کند.

تعریف و اهداف اقتصاد کلان:

اقتصاد کلان بررسی فعالیت‌های اقتصادی در سطح یک کشور است، بسیاری معتقداند اقتصاد کلان چیزی جز تحلیل سیاست‌های اقتصادی نیست در اقتصاد کلان به دنبال پاسخ به این سوال هستیم که امکانات محدود یک کشور مثل سرمایه، بودجه، زمین، و ... چگونه تخصیص یابد تا برای رسیدن به اهداف جامعه (همچون، تولید، اشتغال، بهبود توزیع درآمد، ثبات قیمت‌ها و ...) بیشترین کمک را بنماید.

*** به طور کلی اهداف کلان اقتصادی عبارتند از:**

اشتغال کامل، تثبیت قیمت‌ها، رشد اقتصادی، تراز خارجی

*** تعریف اشتغال کامل:**

در شرایط اشتغال کامل کالا و خدمات بیشتری در دسترس افراد جامعه قرار می‌گیرد و به شرایطی اشاره دارد که هر عامل تولید و یا هر فرد متقاضی کار که با دستمزدهای جاری حاضر به کار کردن می‌باشد استخدام گردد، از آنجا که در شرایط اشتغال کامل عوامل تولید بیکار نمی‌باشند و دسترسی به کالاها و خدمات بیشتر می‌باشد بنابراین اشتغال کامل به عنوان یک هدف کلان پذیرفته شده است.

*** تثبیت قیمتها:**

از تثبیت قیمتها همواره به عنوان یک هدف اقتصادی یاد شده است، تورم به ویژه تورم پیش‌بینی

نشده اثرات نامطلوبی بر اقتصاد وارد می‌کند بر اثر تورم عده‌ای نفع می‌برند و عده‌ای متضرر می‌شوند. کسانی که درآمدشان با سرعت بیشتری نسبت به افزایش قیمت‌ها افزایش یافته است در زمره متنفع شدگان می‌باشند. اشخاصی که قبل از اوج‌گیری تورم با نرخ بهره کم وام گرفته‌اند از برندگان می‌باشند اما برعکس کسانی که وام داده‌اند و یا درآمدشان کمتر از سرعت افزایش قیمت‌ها افزایش یافته است در زمره خسارت دیدگان قرار می‌گیرند.

به طور کلی، در شرایط تورمی کسانی که قرض می‌گیرند برنده و قرض دهندگان بازنده می‌باشند. از آنجا که تثبیت قیمتها مانع بروز تورم و اثرات مخرب آن می‌باشد به عنوان یک هدف کلان اقتصاد پذیرفته شده است.

*** رشد اقتصادی:**

رشد اقتصادی، کالا و خدمات بیشتر و نهایتا سطح زندگی بالاتری را فراهم می‌سازد رشد اقتصادی موجب افزایش فرصت‌های شغلی و کاهش نرخ بیکاری می‌شود به همین خاطر رشد اقتصادی نیز به عنوان یک هدف کلان اقتصادی پذیرفته شده است.

*** تراز پرداخت‌های خارجی**

بیان خلاصه‌ای از معاملات خانوارها، بنگاهها و عاملین دولتی یک کشور با بقیه جهان در طی یک مدت معین است این معاملات شامل صادرات، واردات، خدمات و جریان ورود و خروج سرمایه می‌باشد. صادرات یکی از اقلام تراز خارجی است که اثر مثبت بر تراز پرداخت‌ها دارد زیرا باعث ورود ارز به کشور می‌شود. واردات و سرمایه خارج شده اثر منفی، و سرمایه وارد شده اثر مثبت بر تراز پرداخت‌ها دارند.

نکته:

اگر ارزش معاملاتی که اثر منفی بر تراز پرداخت‌ها دارند بیشتر از ارزش معاملات با اثر مثبت باشد. کشور دچار کسری تراز پرداخت‌ها می‌شود .کسری تراز پرداخت‌ها ممکن است سالها ادامه یابد ولی هیچ کشوری نمی‌تواند این کسری را به مدت نامحدود تحمل کند و دیر یا زود مجبور به اقداماتی جهت تعدیل و اصلاح آن می‌شود و در غیر این صورت باید از منافع تجارت بین‌الملل چشم‌پوشی نماید.

بر این اساس تراز خارجی به عنوان یک هدف کلان اقتصادی مقبولیت یافته است.

*** کارگزاران اقتصادی و وظایف آنها در اقتصاد کلان**

فعالیت‌های اقتصادی در جامعه، توسط کارگزاران اقتصادی صورت می‌گیرد کارگزاران اقتصادی اشخاصی هستند که فعالیت اقتصادی انجام می‌دهند.

در اقتصاد کلان، کارگزاران اقتصادی را به ۴ دسته تقسیم می‌کنند.

۱) خانوارها ۲) بنگاهها ۳) دولت ۴) خارجیان

در اقتصاد کلان برای هر کدام از کارگزاران نقشها و وظایف زیر قائل می‌باشند:

خانوارها، صاحبان عوامل تولید (نیروی کار، زمین، سرمایه) می‌باشند. خانوارها عوامل تولید را در اختیار بنگاهها قرار می‌دهند و به ازای آن درآمد کسب می‌کنند. بنگاهها به عوامل تولید را از خانوارها می‌گیرند و کالا و خدمات تولید می‌کنند، سپس این کالا و خدمات را بفروش می‌رسانند. نقش اقتصادی دولت نیز این است که مالیات دریافت می‌کنند و آن را خرج می‌کند، خارجی‌ها نیز اشخاصی هستند که در خارج از مرزهای ملی با آنان روابط اقتصادی (صادرات و واردات) داریم.

* برای اینکه از مدل ساده‌ای شروع کنیم فرض می‌کنیم که در جامعه‌ای فقط خانوارها و بنگاهها وجود دارند، به چنین مدل یا اقتصادی مدل اقتصاد دو بخشی گفته می‌شود. اگر دولت را نیز وارد کنیم با مدل (اقتصاد) سه بخشی و در صورت در نظر گرفتن خارجیان در مدل با مدل (اقتصاد) چهاربخشی یا اقتصاد باز سر و کار داریم.

*** نحوه گردش فعالیت‌های اقتصادی در مدل دو بخشی**

در الگوی ساده «جریان وجوه» تمامی درآمد ملی توسط خانوارها خرج و به شکل مخارج مصرفی جذب بازار محصول (کالا و خدمات) می‌شود اما پس از معرفی پس‌انداز، بخشی از درآمد ملی به شکل مخارج مصرفی به بازار کالا و خدمات و بخشی به شکل پس انداز به سمت موسسات مالی (بازار مالی) جریان می‌یابد. بنگاهها برای سرمایه‌گذاری یعنی خرید ماشین‌آلات، ساختمان، تجهیزات تولیدی نیازمند وجوه می‌باشند و برای تامین مالی سرمایه‌گذاری می‌توانند به بازارهای مالی مراجعه و تقاضای وام و اعتبار کنند و سپس وجوه دریافتی را در بازار کالا و خدمات برای خرید ماشین‌آلات و تجهیزات تولیدی مورد نیاز خرج کنند.

به طور کلی: مدل دو بخشی مدلی است که فقط خانوارها و بنگاهها در آن به فعالیت می‌پردازند هر چند این مدل، بسیار ساده و غیر واقعی است، ولی برای فهم نحوه انجام فعالیت‌های اقتصادی توسط کارگزاران و روابط بین آنها بسیار مفید است. مدل‌های دیگر در حقیقت گسترش یافته مدل دو بخشی می‌باشند.

* خانوارها عوامل تولید خود (مانند نیروی کار، زمین، سرمایه و ...) را به بنگاهها می‌فروشند و به ازای آن درآمد بدست می‌آورند به مجموع درآمدی که خانوارها از بابت فروش عوامل تولید خود بدست می‌آورند درآمد ملی گفته می‌شود. مبادلات و خرید و فروش در بازار صورت می‌گیرد.